

Tre ovanliga sandmaskrosor i Bohuslän

Göran Wendt hade en ovanligt lyckad jakt på sandmaskrosor i Bohuslän häromåret, bland annat fann han en ny art för Sverige, Dahls maskros!

TEXT OCH BILD: GÖRAN WENDT

När ryktet spreds att man hade funnit bohusmaskros *Taraxacum abietifolium* drygt en mil norr om min inventeringsruta i Tanums socken i norra Bohuslän ville jag såklart se arten och helst även leta upp den i min egen ruta. Jag tog kontakt med Kjell Emanuelsson, som kände till ett par bra lokaler och sen bar det iväg. På kvällen fick jag mitt lystmäte av växten, både i form av studier av åtskilliga exemplar i fält, ett pressat belägg samt

fotografier. Nästa dag letade vi i min ruta och förutom Kjell deltog Evastina Blomgren, som är en hejare på maskrosor. Bohusmaskrosen gäckade oss, men artantalet på rutan steg rejält och tillsammans med några tidigare fynd blev antalet maskrosarter på rutan nu 32, varav 10 olika sandmaskrosor (sektionen *Erythrosperma*). Bland annat fann vi backmaskros *T. lacistophyllum*, som är en av mina favoriter. Vidare samlade jag ett exemplar av den ovanliga *T. polyschistum* f. *oelandicum*, som enligt Hans Øllgaard troligen är en egen art, och som av honom fått arbetsnamnet *T. oelandicum*.

På kvällen när jag åkte till den stuga jag skulle övernatta i, passerade jag Resö kyrka och tittade in på kyrkogården. Där på en grusgång stod en för Bohuslän ny art, bödamaskros *T.*

Bohusmaskros *Taraxacum abietifolium*.

Bohuslän, Lur sn, Resö 1400 m SV kyrkan, 2004-05-11.

psammophilum. Även om jag tyckte att växten liknade denna, vågade jag inte göra en så djärv bestämning själv utan Hans Øllgaard tog hand om den detaljen.

När det en dag senare var dags att fika på vägen hem till Växjö, åkte jag ner på en liten väg till kusten i Bro socken. Det lyste gult på den grusiga hamnplanen intill. Maskrosen såg konstig ut med sina smala, lilafärgade, neråtböjda ytterholkfjäll som på en ogräsmaskros. Men den liknade dock en sandmaskros. Det blev fotografering (att göra bilder av sandmaskrosor är en av mina hobbies) och sen hamnade växten i pressen. Hans Øllgaard fann så småningom att det var Dahls maskros *T. dahlii* som jag hade fått tag i. Ny för Sverige!

Bohusmaskros

Taraxacum abietifolium Saarsoo

På 1940-talet samlades en maskros på några lokaler i norra Bohuslän under namnet *T. limbatum*. Senare, 1959, fann Hans Peter Hallberg den på Lindö i Tanum socken. Han lämnade frön av den till Bernhard Saarsoo, estnisk flykting och överläkare på S:t Sigfrids sjukhus i Växjö. Saarsoo odlade maskrosen på sjukhusområdet och 1963 beskrev han *T. abietifolium* på detta material. Den har senare fått det svenska namnet bohusmaskros. Under den pågående inventeringen av Bohusläns flora fann Olof Holmstrand arten på Resö i Lur socken 1999, och sedan letade Kjell Emanuelsson upp ytterligare några lokaler 2001.

Bödmaskros *T. psammophilum*. Bohuslän, Lur sn, Resö kyrka, 2004-05-13. Närbilden är på ett öländskt exemplar.

Hans Øllgaard skriver i ett e-brev att han blev inviterad att besöka Lindö i maj 2002 för att tillsammans med flera andra intresserade botanister se närmare på bohusmaskrosen. Detta hade han hjälp av då han senare samma år fick besök av A. Hagendijk och P. Oosterveld, som hade med sig norskt material för bestämning. I materialet fanns *T. abietifolium* samlad på Ula badstrand 28 maj 2002 och arten kunde fastställas som ny för Norge. Helt ny var den dock inte för nu har Øllgaard funnit den både i Riksmuseet och i herbariet i Oslo, där några exemplar låg bestämda till *T. limbatum*. I Riksmuseets databas med maskrosor, åtkomlig via internet, kan man finna tre ark av arten insamlade av Ove Dahl 1910–14 i Tjölling, Ula i Larviks amt. De är bestämda till *T. abietifolium* av Øllgaard 2004.

Bohusmaskrosen växer på sandiga gräsmarker nära havet, där även andra sandmaskrosor gärna uppträder, som till exempel bårdmaskros *T. limbatum*, som den länge var sammanslagen med. Den är lätt att känna igen redan på den säregna bladformen. Epitetet syftar på *Abies*, bladformen påminner om en gran i silhuett. Arten saknar pollen och har gula märken, en ovanlig kombi-

nation hos sandmaskrosorna. Arten är endemisk och finns sällsynt i oslofjordsområdet och i norra Bohuslän där den har sin huvudutbredning.

Bödamaskros

Taraxacum psammophilum (Hagl.) Saarsoo

I en tidigare uppsats (Wendt 2001) nämnde jag bara bödamaskrosen vid namn eftersom den kändes svår och verkade vara mycket ovanlig. Då hade jag bara hittat ett enda exemplar i Skåne. Sedan dess har jag sett arten på Öland, där den har sitt huvudsakliga svenska utbredningsområde, och nu alltså även funnit den i Bohuslän. Saarsoo & Haglund (1962) beskriver arten och visar en utbredningskarta med fynd i tio öländska socknar. Bödamaskrosen har pollen och i min nyckel i uppsatsen faller den ut under punkt 4: märken gröna, yttre holkfjäll med tydlig hinnkant. Den kan likna smalbladiga former av bårdmaskros *T. limbatum*, men vanligen har bödamaskrosen, som på bilden, smalare och längre utdragna bladflikar. Enligt Saarsoo är även de yttre holkfjällen smalare, frukten större och försedd med en längre näbb jämfört med bårdmaskrosen. Bladen hos samtliga exemplar

Dahls maskros *T. dahlii*.

Bohuslän, Bro sn, Rågårdsdal,
2004-05-14.

jag har samlat av bödamaskrosen är påfallande lika varandra medan bärdmaskrosens blad obehagligt nog varierar avsevärt i form.

Dahls maskros

Taraxacum dahlii Dahlst.

Dahls maskros finns närmast i Norge varifrån den är beskriven av Dahlstedt (1935). Mitt fynd av arten tycks vara det första svenska. Den är funnen i Danmark, bland annat lustigt nog vid samma tid som jag gjorde mitt fynd. Det finns ark i Riksmuseet från både 13, 15 och 16 maj 2004 insamlade av Hans Øllgaard, medan jag fann mitt exemplar den 14 maj samma år. Arten liknar mycket tegelmaskros *T. fulvum* men är olik denna art bland annat genom de lilafärgade, långa och smala, neråtböjda ytterholkfjällen, som nästan helt saknar hinnkant och har små eller obefintliga knölar. De inre holkfjällen har däremot tydliga knölar. Fyndplatsen är en glest gräsbevuxen grusig hamnplan vid Rågårdsdal i Bro socken.

* * *

Hans Øllgaard har bestämt eller godkänt bestämningarna av samtliga arter samt bidragit med fakta kring bohusmaskrosen.

- Tack Hans för att Du hjälper mig med mina maskrosfynd. Tack också till Alf Oredsson, som har bearbetat texten och fått den mer läsbar och intressant.

Citerad litteratur

- Dahlstedt, H. 1935. Nya skandinaviska Taraxaca. – Bot. Notiser 1935: 295–316.
- Saarsoo, B. 1963. Nya Taraxaca från Västkusten. – Acta Horti Gotoburg. 26: 101–115.
- Saarsoo, B. & Haglund, G. E. 1962. Ölands Taraxacumflora. – Arkiv Bot. ser. 2, 4(17).
- Wendt, G. 2001. En guide till sandmaskrosor och dvärgmaskrosor. – Svensk Bot. Tidskr. 95: 94–114.

ABSTRACT

Wendt, G. 2006. Tre ovanliga sandmaskrosor i Bohuslän. [Three uncommon species of *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* in Bohuslän, southwestern Sweden.] – Svensk Bot. Tidskr. 100: 76–79. Uppsala. ISSN 0039-646X.

The rare and endemic *Taraxacum abietifolium* was studied on Resö in Lur parish and the history surrounding its discovery is described. *T. psammophilum*, also found in Lur parish, is new to the province of Bohuslän. Finally, *T. dahlii*, previously thought to be a Norwegian endemic, was found in Bro parish as new to Sweden. All records were made in 2004. The determinations have been made or checked by Hans Øllgaard, Viborg. Pictures of the three species are included.

Göran Wendt tycker om sandmaskrosor och att sitta vid datorn och göra bilder. Allra mest tycker han om att kombinera dessa intressen.

Adress: Högstorp svägen
142 B, 352 42 Växjö
E-post: gowe@telia.com